

100 862

# FORRÆDEREN &

Etter å ha arbeidet med stoffet i over sju år lanserer Hans Fredrik Dahl sin store Quisling-biografi på mandag. Boka kommer samme uke som Jo Benkow utgir sin bok om kong Olav. Slik blir den avgjørende og siste kampen mellom det norske kongehuset og majoren fra Fyresdal utkjempet på forlagenes bestselgerlister.



**D**E SISTE UKENE har forlaget voktet over manuskriptet til Quisling-boka som om innholdet skulle representere en potensiell trussel mot rikets sikkerhet. Avisenes anmeldere har aller nådigst fått et eksemplar mot å skrive under på et løfte om å ikke ytre et ord om innholdet før på mandag. En avis har sikret seg retten til å trykke et utdrag, mot et beløp av ukjent størrelse.

### Rehabilitering

Arbeiderbladet har i hele den foregående uka prøvd å få en intervjuavtale med forfatteren, men Aschehoug sier nei. Når boka lanseres på mandag skal det skje med full effekt, man tar ingen sjanser på at en distre professor skal forsnakke seg under et intervju og røpe noen av godbitene på forhånd.

Noen av «godbitene» er allikevel kjønt gjennom et intervju Dahl ga til Antenne ti i sommer. Hans Fredrik Dahl vil i boka foreta en

delvis rehabilitering av Quisling på særlig tre områder:

Som forsvarsminister i Kolstad og senere Hunseids Bondeparti-regjering fra 1931 til -33, hvor Dahl mener at Quisling markerte seg som en av de beste (sic) fagstatsråder gjennom tidene.

Som Russlands-kjenner etter arbeidet for Nansen i Folkeforbundet på 20-tallet. Dahl framstiller Quislings bok «Russland og vi» nærmest som et profetisk verk, og mener at Quislings kritikk fra den gang, er den Gorbatsjov og Jeltsin framfører i dag.

### Fører og Führer

Men den mest kontroversielle påstanden er Dahls uttalelser om forholdet mellom Hitler og Quisling: «Etter min mening fikk han (Quisling) Hitler til å okkupere Norge. Det mener jeg det er dekning for i tyske arkiver som viser at Hitler, i all tid etter 1939, betraktet Quisling med spesiell taknemmelighet fordi han ga ham denne tanken; nemlig nødvendigheten av å okkupere Norge.»

At det var et godt forhold mellom Hitler og Quisling, er det få historikere som har betvilt - det var mye av årsaken til at Terboven aldri helt ble kvitt Quisling under krigen. Men at Adolf Hitler, som ikke akkurat var kjent for å ta i mot gode råd, okkuperte Norge nærmest etter oppdrag - eller i hvert fall forslag - fra Quisling, det er en sensasjonell historisk påstand. Og dersom den skulle vise seg å stemme, reduserer den ikke akkurat omfanget av Quislings svik.

### 9. april

Hans Fredrik Dahl var bare et halvt år gammel da major Quisling den 9. april 1940 marsjerte ut fra sitt rom på Continental og brøytet seg inn i NRKs daværende lokaler i Klingenberg-gata for å bekjentgjøre sitt statskupp for norske folk.

Da Quisling ble henrettet på Akerhus Feste-ning 24. oktober 1945 var Dahl akkurat fylt seks. Selv om han dermed ikke kan påberope seg å tilhøre «krigsgenerasjonen» er det først og fremst Hans Fredrik Dahls navn som i ettertid vil bli knyttet til rehabiliteringen av mannen viss navn er blitt et internasjonalt synonym for «forræder».

### Solkors og solidaritet

Det er vanskelig å vite hvilket historisk materiale og hvilken vitenskaplig argumentasjon Hans Fredrik Dahl bruker for å underbygge disse påstandene, og endel av utspillene smaker unektelig mer av polemikk og bevisst provokasjon enn av historisk forskning.

I tillegg har han de siste årene gjennom bok-anmeldelser og kronikker i Dagbladet gått i bresjen for en historisk revisjonisme av den norske okkupasjonen, nå sist under anmeldelsen av Øystein Sørensens bok, «Solkors og solidaritet» hvor han skrev om Fedrelandslaget, Samfundspartiet og Nasjonal Samling: «På mange måter kan man si at den solidariske velferdsmodellen faktisk var mer utviklet på denne fløyen enn den motsatte, venstre.» Med andre ord: Nazistene og de høyre-radikale hadde en bedre og mer gjennomarbeidet sosialpolitisk ideologi enn arbeiderbevegelsen. Haakon Lie har ikke vært tilgjengelig for kommentar.

### Skriver godt

Noe hastverksarbeid er Quisling-biografien i hvertfall ikke. Dahl har arbeidet med stoffet siden han gikk av som kulturredaktør i Dagbladet i 1985, og han skal ha hatt rik tilgang på kilder som ikke har vært benyttet tidligere, blant annet skal han ha hatt kontakt med deler av Quislings familie.

Forræder Vidkun Quisling var et geni av de sjeldne. Han forutså Russlands problemer 50 år før Gorbatsjov, og var en av våre beste fagstatsråder gjennom tidene. Quisling var også mannen som overtalte Hitler til å okkupere Norge. ALT i følge professor Dahl.

# PROFESSOREN

100862

Norge

Hans Fredrik Dahl skriver dessuten svært godt, og har en sjelden evne til å/ungt historisk materiale spennende og lett tilgjengelig. Så om ikke Quisling blir folkelesning, og helt sikkert må se seg slått av kong Olav under juletrærne, vil nok mange som har sett på krigshistorikken som tungt fordøyelig materiale lese og ha glede av boka.

## «Et geni av de sjeldne»

Hans Fredrik Dahls syn på Quisling har forandret seg gjennom de ti siste årene. I «Den norske nasjonalsosialismen», som han utga sammen med Curi Hjeltens og Bernt Hagvet på Pax i 1982, heter det:

«Hans (Quislings) praktiske evner som politiker avslørte seg raskt som skuffende små. Han hadde et helt abstrakt forhold til partiprogamisasjoner, var en ofte slett og nesten alltid svært ujevn taler. Hans opptreden var trompete, klossete, taus. Hans vei i norsk politikk er brolagt med medarbeidernes hoderystende kommentarer til førerens uheldige figur.»

Men allerede to år senere har Dahl forandret oppfatning. «Quisling hadde en enorm intelligens, ja, han var rett ut sagt et geni av de sjeldne.» sa han til Nationen i 1984.

## Dekknavn «Tom»

«Forholdet» mellom majoren og professoren startet, i følge sistnevnte, på sekstitallet da Dahl var ung og radikal og redigerte tidsskriftet Kontrast. Han hadde bestilt en artikkel om sammenhengen/grensen mellom konservatisme og høyre-radikalisme fra en frilanser, men da denne ikke leverte i tide ble Dahl nødt til å skrive saken selv.

Det var imidlertid mens han satt som kulturredaktør i Dagbladet at «gjennombruddet» kom. En ung drosjesjåfør med dekknavn «Tom» dukket opp i redaksjonen med 1200 «glemte» Quisling-dokumenter som han hadde funnet i en nedrivingsgård på sekstitallet. Quisling-arkivene ble høstens store mediebegivenhet i 1984, og førte til at stadig nye krigsarkiver av varierende interesse dukket opp over hele landet. Jakten på «Tom» ble en sak i seg selv, helt til hovedkonkurrenten VG kunne avsløre hans identitet noen uker senere.

## «Denne Dahl»

«Bak en lukket dør i Dagbladet sitter «denne Dahl». Gifttennene blottes hver gang han åpner en konvolutt og ler hult. Haugen foran ham av utgående post toppes av uleste, refuserte kronikker. Skrivebordet er et eneste flyt av pornoblader som han ikke engang bryr seg om å lese ned når han en sjelden gang mottar besøk. De besøkende er personer med oppbrettet frakkekrage, navn i anførselstegn og gulnede dokumenter under armen.»

Slik beskrev Dagbladets Inger Bentzrud sin sjef i et avskjedsintervju i 1985. Eller retttere sagt, slik beskrev hun det bildet mange hadde dannet seg av Hans Fredrik Dahl etter at han hadde sittet sju år som kulturredaktør i Dagbladet.

For da Hans Fredrik Dahl overtok den utsatte stillingen i 1978 gikk han raskt fra å være den intellektuelle venstresidas kjekke og sympatiske universal-genet til å bli symbolet på alt som er vondt her i verden for den samme gruppa. Dahl var kulturredaktør da Dagbladet gikk over til tabloid i 1983 og var nødt til å blande børs og katedral, eller Bobbysocks og Mehren på en måte som fikk landets velutdannede kulturliberalere til å se rødt - unnskyld, blått.

## Pax-generasjonen

Også han, som i Pax Leksikon noen år tidligere hadde formulert den etterhvert udødelige sannhet om at «Dagbladet er mot prester, men for kvinnelige prester» og hevdet at avisas radikalisme «er en redaksjonell refleks mer enn en teoretisk posisjon».

Da han forlot avisa for å bli bonde(!) mente han stort sett det samme, «...bortsett fra at Dagbladet i dag er mot prester, men for homofile prester». I ettertid har han fortsatt å tirre Pax-generasjonen, ikke minst med sine stadige reisende oppgjør med sin egen og venstresidas

unnfallende holdning til regimene i Øst-Europa på seksti og sattitallet. Spesielt provoserende virker dette på folk som har fulgt Dahl siden den gang, og som aldri kan huske at han med et eneste ord uttrykte noen som helst slags sympati for Bresjnev-doktrinene.

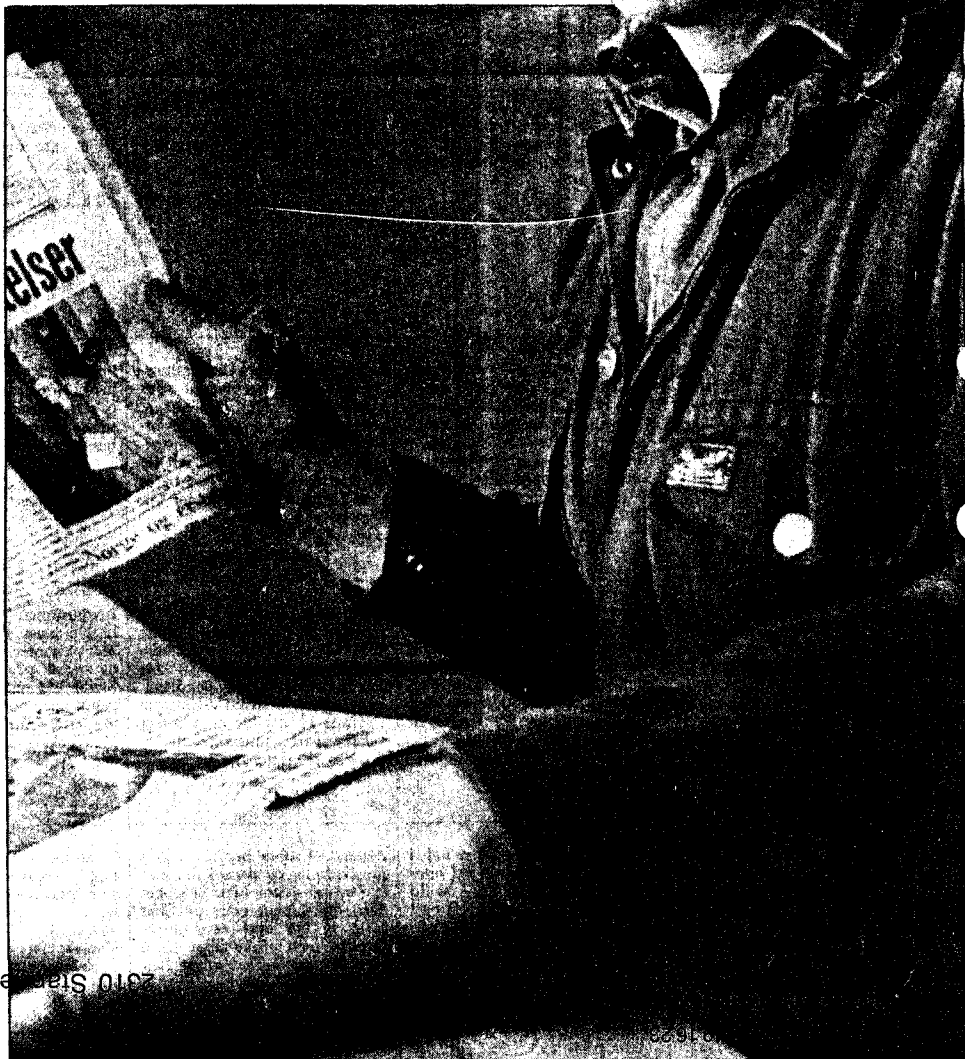
## Møllergata 19.

Men om Dahl skaper irritasjon blant 68'erne med sine stadige selvransakelser, skaper han direkte raseri hos krigsgenerasjonen med sin historiske revisjonisme:

«Kjære Hans Fredrik Dahl: Det er din skyld at jeg - mens jeg leser om disse patriotene dine - hører om igjen skrikene fra en celle i Møllergata 19 en høstkveld i 1942», skrev en harmdirrende Arne Skouen i Dagbladet etter at Dahl hadde anmeldt Chr. Christensens bok «Den andre siden» i 1988. Dahl hadde argumentert med at mange NS-folk måtte ansees som «patrioter» som gikk inn i Nasjonal Samling fordi de mente det var det beste for landet. Skouen avsluttet slik: «Jeg synes du skal ta deg en tur til retterstedet på Akershus. Der skal du be om tilgivelse for at du ikke kan se forskjell på patriotisme og svik».

Det påstås at Hans Fredrik Dahl er en hardhudet person, men den der må ha svidd. Nå må han forbrede seg på nye salver i dagene og ukene som kommer.

• ANDERS GLÆVER



Professor Hans Fredrik Dahls holdning til forræder Quisling har utviklet seg siden Dahl var ung og radikal. (988) tallet sluttet han å omtale Quisling som klossete og taus, og begynte å skrive om en mann med enorm intelligens.

KNUT BARDESETH